

شناسایی و مقایسه موانع مشارکت خیرین در توسعه فضاهای ورزشی

سمیه حیدری فرد^۱، اسماعیل شریفیان^۲

۱. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرمان

۲. دانشیار مدیریت ورزشی، دانشگاه شهید باهنر کرمان*

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۰۵/۰۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۱۱/۰۵

چکیده

این پژوهش با هدف شناسایی موانع مشارکت خیرین در احداث و توسعه فضاهای ورزشی صورت گرفت (مطالعه موردی استان کرمان). روش به کاررفته در پژوهش، پیمایشی بود و جامعه آماری آن را ۱۸۰ نفر از خیرین استان تشکیل دادند. جهت انجام پژوهش، نمونه‌ای معادل ۱۲۳ نفر از طریق نمونه‌گیری در دسترس مورد بررسی قرار گرفت که از آن میان، ۱۰۰ پرسش‌نامه بدون نقص در تجزیه و تحلیل نهایی مورد ارزیابی قرار گرفت. شایان ذکر است که برای تعیین حجم نمونه از جدول مورگان استفاده شد و روایی صوری و محتوایی پرسش‌نامه از طریق مصاحبه با خبرگان دانشگاهی و چند نفر از خیرین بررسی و تأیید گردید. جهت بررسی روایی سازه نیز از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد و پایایی درونی از طریق آلفای کرونباخ ($\alpha=0/91$) مورد بررسی قرار گرفت. به منظور تحلیل داده‌ها تحلیل عامل اکتشافی، آزمون تی تک‌نمونه‌ای و آنالیز واریانس مکرراستفاده شد. یافته‌ها نشان می‌دهد که تمامی عوامل موردبررسی در این پژوهش، مانع از مشارکت خیرین در توسعه فضاهای ورزشی بوده‌اند و میزان ممانعت آن‌ها به ترتیب اولویت عبارت است از: مانع قانونی - اجرایی، اعتقادی، فرهنگی - اجتماعی و مانع مربوط به خود ورزش؛ بنابراین، می‌توان امید داشت که با اقدام نمودن در جهت رفع این موانع، مسیر مشارکت خیرین برای توسعه ورزش هموار گردد.

واژگان کلیدی: خیرین، فضاهای ورزشی، موانع مشارکت، کرمان

مقدمه

یکی از پدیده‌های اجتماعی که در سال‌های اخیر رشد چشمگیری داشته و آحاد مردم را تحت تأثیر قرار داده است، تربیت بدنی و ورزش می‌باشد (زرکی، ۱۳۹۲، ۳)؛ از این رو، سرمایه‌گذاری در آن موجب کاهش هزینه‌ها در بخش‌های بهداشت، درمان و مراکز مبارزه با مفاصل اجتماعی و پایین آوردن سطح ناهنجاری‌های فردی و اجتماعی می‌شود (پازاج^۱، ۱۳۹۲، ۱). پژوهشگران بر این باور هستند که ورزش و فعالیت‌های مرتبط با آن برای جمع‌آوری اعانه و امور خیریه داوطلبانه، بسیار جذاب می‌باشد؛ زیرا، فرصتی را برای شرکت در دو امر مهم (ورزش و امور خیریه) به صورت هم‌زمان فراهم می‌آورد (وودا، اسنلگروپ و دنی لکوکا^۲، ۲۰۱۰، ۳۸). پژوهشگران عنوان کرده‌اند که رویدادهای ورزشی به ویژه برای جمع‌آوری داوطلبانه اعانه جذاب هستند؛ زیرا، آن‌ها فرصتی را برای شرکت در فعالیت‌های معنادار به طور هم‌زمان فراهم می‌کنند. در بیشتر کشورها پژوهش‌هایی پیرامون جذب و جلب مشارکت‌های مردم صورت گرفته است و کشورهایی مانند آلمان، استرالیا، اسپانیا، انگلستان و غیره، راه‌کارهایی قانونی را برای این امر پیش‌بینی نموده‌اند؛ اما در ایران مردم همواره به صورت خودجوش و غیررسمی با عنوان‌هایی چون "وقف" و "امور خیر" به این مهم پرداخته‌اند (اکرامی‌فر، ۱۳۸۳، ۵۳). در این ارتباط، ولورتون^۳ (۲۰۰۸) بیان می‌کند که کمک‌های خیریه، تهیه‌کننده بخش قابل توجهی از بودجه آموزش عالی است (ولتورن، ۲۰۰۸، ۲۶) و بخش ورزشی دانشکده‌ها (در خارج از کشور) تکیه و تأکید زیادی بر کمک‌های خیریه برای جبران رشد مداوم هزینه‌ها دارد (انجمن کمک به آموزش و پرورش^۴، ۲۰۰۸، ۲۸۳). یکی از سنت‌های بسیار نیکو در کشور ما ساخت مسجد، مدرسه، آب‌انبار و بیمارستان توسط خیرین می‌باشد. نیازی به آمار و ارقام نیست تا بدانیم که نیاز کشور ما به کار خیر، بسیار بیشتر و متنوع‌تر از آن چیزی است که بتوان آن را در چهارچوب فعالیت خیرین مدرسه‌ساز قرار داد (منصوری، ۱۳۹۰، ۳). حوزه ورزش و احداث فضاهای ورزشی نیازمند ورود خیرین و کمک آن‌ها به دولت می‌باشد (آرامی، ۱۳۹۱، ۱) و هدایت جوانان به عرصه‌های ورزشی منجر به توسعه پایدار و تأمین سلامت و آرامش جامعه می‌شود؛ به همین دلیل، ورزش نزد معتمدین و خیرین ورزشی از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است؛ اما سایر خیرین این گونه نمی‌باشند (پازاج، ۱۳۹۲، ۲)؛ از این رو، گسترش کمی و کیفی فرهنگ خیریه ورزشی و فرهنگ‌سازی برای مشارکت گسترده مردم در تأمین نیازهای ورزشی در ابعاد مختلف را طلب می‌نماید (اساس‌نامه خیران ورزش‌یار استان اصفهان). امروزه، اساس پیشرفت و توسعه، تفکر گروهی است که جز با مشارکت همگانی و آحاد مردم تحقق نمی‌یابد

1... ..

.....

.....

4... ..

(متین، ۱۳۸۹، ۱۹۳). یکی از مسائلی که در امر ورزش شاهد آن هستیم، این است که سرانۀ ورزشی به ازای هر نفر در ایران نسبت به سایر کشورها بسیار کم است و این روند روبه رشد گرایش مردم به ورزش و کمبود سرانۀ ورزشی نشان می‌دهد که در این حوزه، به شدت نیازمند مشارکت خیرین می‌باشیم (روابط عمومی اداره ورزش و جوانان استان کرمان، ۱۳۹۲). علی‌رغم این‌که در سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور (در تهیه طرح جامع با رویکرد گسترش فرهنگ وقف و امور خیریه)، در بخش فرهنگی آن به اهتمام به توسعه ورزش اشاره شده است؛ اما در عمل شاهد ورود موقوفات در امر گسترش ورزش نمی‌باشیم (ریاحی سامانی، ۱۳۹۰، ۴۵). در این ارتباط، منصوری (۱۳۹۰) در پیشنهادات خود به خیران در مورد این‌که چه چیزی بسازند، هیچ اشاره‌ای به بحث ورزش نکرده و به مواردی مانند تأسیس دانشگاه، رصدخانه، حفظ آثار گذشتگان محیط زیست و غیره اشاره نموده است (منصوری، ۱۳۹۰، ۳). علیزاده (۱۳۷۸) نیز در پژوهشی، مهم‌ترین موانع مشارکت خیرین در ارائه خدمات به آموزش و پرورش را رواج دنیاگرایی، اجازه‌ندان خیرین به دخالت در اداره مدرسه‌ای که خود ساخته و یا تجهیز کرده‌اند، عدم روحیه تعاون، عدم تجلیل مناسب از خیرین، نداشتن الگوی مناسب، عدم تبلیغات مناسب، کم‌شدن درآمد مردم، موانع اداری خارج از حیطه آموزش و پرورش، عدم اطلاع‌رسانی مناسب، عدم احترام مناسب به خیرین از سوی مسئولان و کم‌شدن روحیه دیگرخواهی عنوان نمود (علیزاده، ۱۳۷۸، ۱۱۷). در این زمینه، پژوهش آقازاده (۱۳۹۱) نشان داد که موانع و کاستی‌های موجود در مشارکت‌های مردم در امر مدرسه‌سازی شامل: کمبود تبلیغات، اطلاع‌رسانی و تشویق مردم، عدم آگاهی مردم با نحوه مشارکت و تأثیر آن، عدم فرهنگ‌سازی در زمینه مشارکت بی‌اعتمادی مردم نسبت به برخی از مسئولان، عدم توجه مردم از نظر شرعی، پشت‌گرمی به اعتبارات دولتی و نقص در قانون تحصیل رایگان و احساس طلب از دولت، عدم وجود برنامه‌ریزی منظم و تشکیلاتی در نهادهای پیگیر و کمبود نیروی انسانی متخصص در زمینه مشارکت‌های مردمی می‌باشد (آقازاده، ۱۳۹۱، ۲). فیلو و همکاران^۱ (۲۰۱۰) بیان می‌کنند که به دلیل وجود این پتانسیل در ورزش و رویدادهای ورزشی، در برخی از کشورها سازمان‌های خیریه بسیاری تلاش می‌کنند از طریق مرتبط کردن خود با ورزش، محبوبیت و درعین حال، اعانه بیشتری را جمع‌آوری نمایند. بر این اساس، در کشور آمریکا شاهد رشد فزاینده سازمان‌های خیریه‌ای هستیم که در بخش عمومی از طریق حضور در فعالیت‌های ورزشی، رشد قابل قبولی داشته‌اند (فیلو، فانک و برین، ۲۰۱۰، ۶۲۴). مادن^۲ (۲۰۰۶) نیز محدودیت‌های کمک‌های مالی مردم استرالیا در بخش غیرانتفاعی

را مسائل مربوط به اطلاعات، عدم نیاز و مسائل مربوط به سازمان‌ها عنوان کرد (مادن، ۲۰۰۶، ۴۵۳). علاوه بر این، گلادن^۱ و همکاران (۲۰۰۵) انگیزه‌ها و دلایل مهم مشارکت خیرین در بخش‌های ورزشی را میل به حمایت و بهبود برنامه‌های ورزشی، منافع بلیطی (اولویت صندلی)، کمک به دانشجویان ورزشکار و عوامل نوع‌دوستانه دانسته‌اند (گلادن، ماهونی و آپوستولو پولا، ۲۰۰۵، ۱۸). اونیل و اسپنک^۲ (۲۰۰۷) نیز به این نتیجه دست یافتند که چهار عامل اصلی که می‌توانند به‌طور بالقوه کمک‌های مالی به ورزشکاران را برای بخش‌های ورزشی دانشگاه‌ها تحت‌تأثیر قرار دهند، عبارت هستند از: عدم شناسایی محل تحصیل خود، تجربه دانشجویان ورزشکار، احساس انزوا به‌عنوان یک ورزشکار و احساساتی که فارغ‌التحصیلان ورزشکار اکنون طی تمرین و رقابت نسبت به گروه آموزشی ورزش خود دارند (انیل و اسپنک، ۲۰۰۷، ۵۹). همچنین، شاپیرو^۳ و همکاران (۲۰۰۹) پنج مانع کمک‌های مالی به ورزشکاران را عدم اهمیت، قطع ارتباط، دانش مسائل مربوط به ارتباطات، مسائل مربوط به تجربه و نارضایتی بیان کردند (شاپیرو، گیانولاکیس، درایر و ونگ، ۲۰۰۹، ۲۸۳). سلیمی و همکاران (۱۳۹۲) نیز به اولویت‌بندی موانع توسعه حمایت مالی شرکت‌های خصوصی از ورزش قهرمانی پرداختند که نتایج آن بیانگر این موارد می‌باشد: موانع اقتصادی، موانع فرهنگی - اجتماعی، موانع دولتی، موانع رسانه‌ای، موانع مدیریتی و سازمانی و مشکلات مربوط به تماشاگران و اماکن ورزشی (سلیمی، سلطان حسینی، نصر اصفهانی، ۱۳۹۲، ۱۴۹). علاوه بر این، الهی (۱۳۸۶) در پژوهشی با عنوان "موانع و راه‌کارهای توسعه اقتصادی صنعت فوتبال"، از جمله موانع اثرگذار بر عدم جذب مناسب حامیان مالی در صنعت فوتبال ایران را موانعی دانسته است که رفع آن‌ها به همکاری و هماهنگی بین بخشی و بین‌سازمانی از جمله سازمان‌های مرتبط با فوتبال با سازمان تربیت‌بدنی و سازمان خصوصی‌سازی نیاز دارد (ادیب، ۱۳۹۳، ۴۳). اهمیت نقش خیرین هنگامی آشکارتر می‌شود که می‌بینیم در کشوری درحال توسعه زندگی می‌کنیم که علاوه بر انقلاب، جنگ تحمیلی و تحریم اقتصادی بین‌المللی، تحولات درونی شگرفی در فرهنگ و مدنیت را تجربه می‌کند. کشورهای صنعتی پیشرفته‌ای که هیچ‌یک از این گرفتاری‌ها را نداشته و در گذشته نزدیک نیز نداشته‌اند، نیاز فراوانی به خیرین دارند (با وجود این که تعداد مؤسسات خیریه در آن کشورها و ارقامی که هزینه می‌شود، بسیار بیشتر از کشور ما است)؛ لذا، باید بدانیم که این موضوع، خاص کشور ما و یا شرایط تاریخی ما نمی‌باشد

.....

و در این حیطة، نیاز به امور خیریه بسیار متنوعی احساس می‌شود (منصوری، ۱۳۹۰، ۳). در سال‌های اخیر، خیرین ارزش زیادی برای سازمان‌های ورزشی پیدا کرده‌اند. در این راستا، باید توجه نمود که چه امری باعث حفظ و افزایش حمایت خیرین و افزایش مشارکت آن‌ها می‌شود. در این ارتباط، سارجنت^۱ (۲۰۰۱) به سه عامل برای نگهداری خیرین در مشارکت با سازمان‌ها اشاره می‌کند که عبارت هستند از: تفاهم، کیفیت بازخورد و اثربخشی (کلایتون^۲، ۱۳۹۰، ۲۹۷). در عصری که مفاهیم و ارزش‌ها به‌سوی نسبی شدن پیش می‌روند و به تدریج جای مفاهیم با یکدیگر عوض شده و بسیاری از مردم با مفاهیمی همچون فرهنگ نوع‌دوستی، تعاون و ایثارگری و فرهنگ توجه به مسائل و مشکلات اجتماعی بیگانه می‌گردند، نیاز جدی وجود دارد که هر فرد و یا هر مجموعه‌ای که می‌تواند در جهت احیای مفاهیم ذکر شده در جامعه تلاش نماید. بخشی از فرهنگ دینی، مذهبی و ملی ما را فرهنگ و سنت حسنه وقف و انفاق تشکیل داده است که آثار و برکات آن در کلیه ابعاد بر هیچ‌کس پوشیده نمی‌باشد. امروزه، با توجه به رشد جمعیت، کمیابی منابع و گسترش رقابت در تمامی عرصه‌های اجتماعی و بازارهای جهانی، استفاده بهینه و کارآمد از منابع موجود وقفی و ایجاد منابع تازه با ظهور موقوفات جدید از اهمیت به‌سزایی برخوردار است (معراجی، ۱۳۸۵، ۱۹۲)؛ بنابراین، با توجه به موارد ذکر شده، در این پژوهش سعی شده است که تا حد امکان، عواملی همچون موانع قانونی، اعتقادی، فرهنگی و موانع مربوط به خود ورزش که مانع از مشارکت خیرین در توسعه فضاهای ورزشی می‌شوند، شناسایی شده و مورد بررسی قرار گیرند.

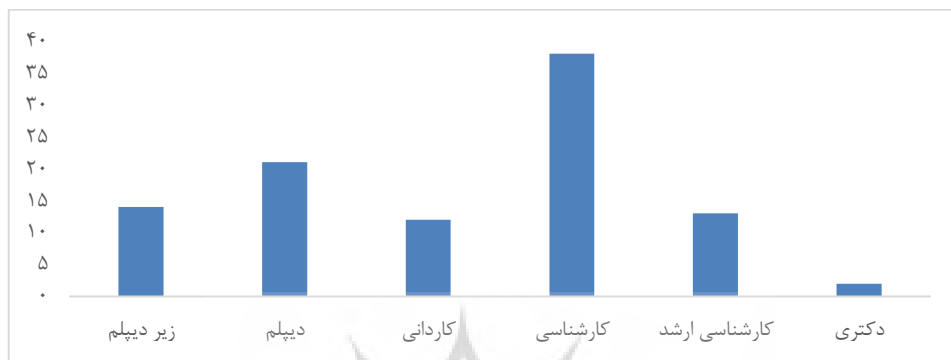
روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر، پیمایشی بوده و به‌لحاظ هدف در گروه مطالعات کاربردی قرار دارد. جامعه آماری این پژوهش را تمامی خیرین بالفعل استان کرمان تشکیل دادند (۱۸۰). (منظور از خیرین بالفعل، خیرینی هستند که سابقه شرکت در امور خیریه را دارند و این خیرین از طریق اداره کل اوقاف استان کرمان شناسایی شدند). نمونه آماری پژوهش نیز ۱۲۳ نفر از خیرین استان کرمان بودند که با روش نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شدند. شایان ذکر است که جهت تعیین حجم نمونه از جدول مورگان استفاده شد و پس از توزیع پرسش‌نامه‌ها، ۱۰۰ پرسش‌نامه بدون نقص و کامل جمع‌آوری گردید. جهت جمع‌آوری داده‌ها، ابتدا از مصاحبه عمیق استفاده شد و در ادامه، پرسش‌نامه پژوهش‌گر ساخته به‌کار رفت. عواملی که در پرسش‌نامه مورد بررسی قرار گرفتند، عبارت بودند از: عوامل فرهنگی -

اجتماعی، اعتقادی، اجرایی - قانونی و عوامل مربوط به خود ورزش. علاوه بر این، به منظور جمع‌آوری اطلاعات پس از مطالعه پیشینه پژوهش، به منظور نزدیک شدن به لیست نهایی موانع، با تعدادی از خیرین مصاحبه عمیق انجام شد و جهت ثبت اطلاعات حاصل از مصاحبه‌ها، علاوه بر یادداشت نکات مهم مطالب، با کسب اجازه از فرد مصاحبه‌شونده، به ضبط مصاحبه با استفاده از دستگاه ویژه ضبط صدا اقدام گشت. شایان ذکر است که مصاحبه‌های انجام شده در کمترین فاصله ممکن از اتمام مصاحبه، تجزیه و تحلیل می‌گردید. با توجه به این که در رویکرد کیفی، رسیدن به شناخت عمیق نسبت به موضوع مورد مطالعه اهمیت دارد؛ لذا، پژوهشگر مصاحبه‌ها را تا مرحله اشباع نظری ادامه داد. سپس، پرسش‌نامه اولیه که حاصل مطالعه پیشینه پژوهش و مصاحبه‌ها بود، تهیه گردید و در اختیار ۱۰ نفر از متخصصان دانشگاهی و خیرین قرار داده شد تا روایی صورتی و محتوایی آن بررسی گشته و مورد تأیید قرار گیرد. علاوه بر این، به منظور بررسی روایی سازه پرسش‌نامه از روش تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد و پایایی درونی پرسش‌نامه از طریق محاسبه آلفای کرونباخ مورد تأیید قرار گرفت ($\alpha=0/91$). جهت تحلیل داده‌ها نیز از آمار توصیفی و استنباطی (تحلیل عامل اکتشافی، آزمون تی تک‌نمونه‌ای و آنالیز واریانس مکرر) و نرم‌افزار اس پی اس ۱ نسخه ۲۰ استفاده گردید.

نتایج

یافته‌های توصیفی پژوهش نشان می‌دهد که حداقل سن آزمودنی‌ها ۲۱ و حداکثر سن آن‌ها ۹۰ سال ($50/04 \pm 13/87$) است. همچنین، ۱۷ درصد از کل نمونه آماری را زنان و ۸۳ درصد را مردان تشکیل می‌دهند. در شکل شماره یک وضعیت تحصیلی خیرین ارائه شده است.

شکل ۱- میزان تحصیلات خیرین به درصد

یافته‌ها حاکی از آن است که ۴۷ درصد از خیرین کارمند، ۴۶ درصد دارای شغل آزاد، شش درصد خانه‌دار و یک درصد پزشک هستند. در ارتباط با سابقه امور خیریه نیز مشخص شد که ۶۰/۲ درصد از خیرین در گذشته در حوزه ساخت مدرسه فعالیت خیرخواهانه داشته‌اند (که بیشترین آمار را به خود اختصاص داده‌اند) و تنها ۳۰/۲ درصد از آن‌ها دارای سابقه خیرخواهانه در حوزه ورزش می‌باشند. همچنین، خیرین دارای سابقه مشارکت خیرخواهانه در امور خیریه دیگری همچون ساخت مسجد، کمک به ایتم، امور فرهنگی و غیره هستند. بررسی سابقه ورزشی خیرین نیز نشان داد که ۶۹/۱ درصد از خیرین دارای مقام ورزشی در سطح مدرسه، شهرستان و استان هستند و ۳۹/۹ درصد نیز فاقد مقام می‌باشند. همچنین، یافته‌های پژوهش در مورد فعالیت‌های خیرخواهانه در ورزش بیانگر آن است که ۳۵ درصد از خیرین در راستای تهیه وسایل ورزشی، ۲۰ درصد در ساخت سالن ورزشی، ۱۰ درصد در ساخت مشارکتی و ۳۵ درصد در حوزه حمایت از ورزش دارای سابقه می‌باشند. شایان ذکر است که در آزمون تحلیل عامل اکتشافی از آزمون کفایت حجم نمونه (کی.ام. او) برای تعیین کفایت حجم نمونه استفاده گردید (برای پی‌بردن به کفایت حجم نمونه، کی.ام. او باید بالاتر از ۰/۷ باشد) که کی.ام. او کل این پرسش‌نامه معادل (۰/۷۸) به دست آمد (جدول شماره یک). کفایت حجم نمونه تک‌تک گویه‌های (ام.اس.آ) برای پی‌بردن به کفایت حجم نمونه تک‌تک گویه‌های ام.اس.آ نیز باید بالاتر از (۰/۷) باشد که در این پژوهش، گویه‌های کمتر از (۰/۷) حذف گردید و در نهایت، ۳۰ گویه

.....

2.....

باقی ماند. علاوه بر این، جهت سنجش همبستگی بین گویه‌ها از آزمون بارتلت^۱ استفاده شد که معنادار بود (۰/۰۰۱)؛ بنابراین، مشخص شد که انجام تحلیل عاملی اکتشافی برای داده‌های این پژوهش مناسب می‌باشد (جدول شماره دو).

جدول ۱- یافته‌های مربوط به آزمون KMO جهت کفایت حجم نمونه

شاخص ..	۰/۷۸
---------	------

جدول ۲- یافته‌های مربوط به آزمون بارتلت

مقدار	شاخص‌ها
۱۳۶۱/۹۴۰	تقریبی از آماره کای دو
۴۶۵	درجه آزادی
۰/۰۰۱	سطح معناداری

علاوه بر این، از روش پی. ای. اف^۲ برای تعیین حوزه‌های موانع استفاده شد. در این روش، عددهای ویژه، مقدار را به ما نشان می‌دهند و اگر مقدار هر کدام از عددهای ویژه بالاتر از یک باشد، می‌توانیم به همان تعداد حیطه در پرسش‌نامه خود داشته باشیم. در این پرسش‌نامه، ویژه مقدار بالاتر از یک، چهار بود که تعداد حیطه‌های استخراج شده از پرسش‌نامه را نشان می‌دهد (جدول شماره سه).

جدول ۳- نتایج واریانس‌های تشریح شده

مقادیر ویژه استخراجی	مقادیر ویژه استخراجی قبل از		ویژه مقدار		رتبه
	پس از چرخش	چرخش	ارزش	درصد	
ارزش ویژه	درصد	درصدی از	درصد	درصدی از	ارزش ویژه
تجمعی	تجمعی	واریانس	تجمعی	واریانس	واریانس
۵/۳۷۵	۲۹/۴۸۸	۲۹/۴۸۸	۹/۱۴۱	۳۱/۰۸۷	۳۱/۰۸۷
۳/۹۳۶	۳۶/۲۲۷	۶/۷۳۸	۲/۰۸۹	۳۹/۷۳۰	۸/۶۴۲
۲/۷۶۵	۴۱/۶۳۷	۵/۴۱۰	۱/۶۱۷	۴۶/۷۵۰	۷/۰۲۱
۲/۳۳۰	۴۶/۴۶۹	۴/۸۳۲	۱/۴۹۸	۵۳/۳۱۲	۶/۵۶۱

همان‌طور که جدول شماره سه نشان می‌دهد، چهار عامل در مجموع، ۴۶/۴۶ درصد از کل واریانس‌ها را شامل می‌شوند.

۱... ..

از زیرمجموعه‌های آزمون تحلیل عاملی اکتشافی بود که به وسیله نرم‌افزار اس. پی.
اس. اس. انجام گردید

جدول ۴- بارهای عاملی گویه‌های هر عامل

عوامل			گویه‌ها
عامل چهار	عامل سه	عامل دو	
		عامل یک	پیش قدم نبودن مسئولان
			بی‌اعتمادی به مسئولان
			کمبود تبلیغات مناسب
			نبود فرهنگ‌سازی مناسب
			کمبود الگوی مناسب در زمینه امور خیریه ورزشی
			همراهی نکردن اعضای خانواده
			توجه نکردن روحانیون و معتمدین مردم
			حمایت نکردن مسئولان
			نبود قوانین جامع و هدفمند
			سخت بودن دیدار با مسئولان
			ندادن زمین به خیرین از سوی شهرداری
			کاغذبازی‌های اداری
			همکاری نکردن سایر ادارات
			قیمت بالای زمین‌ها
			گران بودن وسایل و امکانات ورزشی
		عامل دو	هزینه‌بر بودن نگهداری فضاهای ورزشی
			سالم نبودن جو فرهنگی حاکم بر محیط‌های ورزشی
			بروز آسیب‌های ورزشی در میادین
			همگانی نبودن ورزش
	عامل سه		قائل نشدن احترام و عزت برای خیرین
			کمبود فراخوان‌های دولتی
			نبود تشویقات معنوی
			تجلیل نکردن از خیرین
			کار خیر محسوب نکردن ورزش
			اختلاف در علایق و سلیقه‌ها
			نگرش خیرین نسبت به اهمیت ورزش
			در اولویت قرار ندادن ورزش
			طرز تفکر و عقیده
			رواج دنیاگرایی
			کاهش روحیه تعاون و دیگرخواهی

با توجه به نتایج جدول شماره چهار، تمامی گویه‌ها در چهار عامل طبقه‌بندی شده‌اند. با توجه به عناوین گویه‌های شماره یک، این عامل، عامل قانونی - اجرایی نام‌گذاری گردید. همچنین، عوامل شماره دو، سه و چهار به ترتیب عوامل مربوط به خود ورزش، فرهنگی - اجتماعی و اعتقادی نام‌گذاری شدند.

جدول ۵- نتایج مربوط به آزمون تی تک‌نمونه‌ای فرضیه‌های پژوهش
عدد شاخص = سه

موانع	تعداد	اختلاف میانگین	آماره تی	سطح معناداری
عامل قانونی - اجرایی	۱۰۰	۰/۹۶	۱۳/۰۱	۰/۰۰۱
عامل مربوط به خود ورزش	۱۰۰	۰/۴۷	۵/۵۱	۰/۰۰۱
عامل فرهنگی - اجتماعی	۱۰۰	۰/۵۵	۶/۲۷	۰/۰۰۱
عامل اعتقادی	۱۰۰	۰/۶۴	۱۰/۲۴	۰/۰۰۱

نتایج جدول شماره پنج بیانگر آن است که بین میانگین تمامی عوامل با نمره شاخص اختلاف معناداری در سطح ($0/05 <$) وجود دارد. شایان ذکر است که به منظور بررسی اختلاف بین موانع مشارکت خیرین در توسعه فضاهای ورزشی استان کرمان از آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر استفاده شد (برای انجام این آزمون لازم است که برابری واریانس‌ها بررسی گردد؛ از این رو، با استفاده از آزمون ماخلی^۱ بررسی شد) (جدول شماره شش).

همان‌طور که اطلاعات حاصل از جدول شماره شش نشان می‌دهد، فرض برابری واریانس‌ها رعایت نشده است. همچنین، از آن‌جاکه آزمون ماخلی معنادار می‌باشد ($0/05 \leq$)؛ بنابراین، سطح معناداری در خروجی آزمون آنالیز واریانس مکرر^۲ خط گرین هوس - گیزر^۳ گزارش می‌شود.

جدول ۶- نتایج آزمون ماخلی

اثرات درون حیطه‌ها	آزمون ماخلی	خی دو	درجات آزادی	سطح معناداری
موانع مشارکت خیرین در توسعه فضاهای ورزشی	۰/۷۹۷	۱۷/۴۵	۲۷	۰/۰۰۴

با توجه به نتایج جدول شماره هفت ($0/001 =$ و $2/67 =$ درجه آزادی) با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که بین موانع عدم مشارکت خیرین در توسعه فضاهای ورزشی اختلاف وجود دارد که با توجه

1.
2.
3.

به این اختلاف، با استفاده از آزمون تعقیبی بونفرونی، اختلاف موجود بین عوامل نیز مشخص گردید (جدول شماره هشت). یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که عامل قانونی - اجرایی دارای اختلاف معناداری با تمامی عوامل در سطح (0/05 ≤ .) می‌باشد (جدول شماره هشت).

جدول ۷- نتایج آزمون اختلاف بین موانع مشارکت خیرین در توسعه فضاهای ورزشی

آماره	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	مقدار اف	سطح معناداری
گرین هوس - گیزر	۹/۱۶	۲/۶۷	۳/۴۲	۷/۸۵	۰/۰۰۱

جدول ۸- نتایج آزمون تعقیبی جهت مقایسه زوجی و تعیین محل اختلافها

سطح معناداری	اختلاف میانگین	مقایسه زوجی
۰/۰۱	* ۰/۴۳	عامل مربوط به ورزش
۰/۰۱	* ۰/۳۹	عامل فرهنگی - اجتماعی
۰/۰۵	* ۰/۲۵	عامل اعتقادی
۰/۹۹	-۰/۰۴	عامل فرهنگی - اجتماعی
۰/۵۸	-۰/۱۸	عامل اعتقادی
۰/۹۹	-۰/۱۴	عامل فرهنگی - اجتماعی

* اختلاف در سطح (0/05 ≤ .) معنادار است.

بررسی میانگین و انحراف استاندارد موانع مشارکت خیرین در توسعه فضاهای ورزشی نیز حاکی از آن بود که مانع قانونی اجرایی، بیشترین اثر مانع‌شوندگی را داشته است (جدول شماره نه).

جدول ۹- میانگین و انحراف استاندارد موانع مشارکت خیرین در توسعه فضاهای ورزشی

رتبه‌بندی	انحراف استاندارد	میانگین	موانع
۱	۰/۶۹	۳/۹۶	مانع قانونی - اجرایی
۴	۰/۸۴	۳/۴۷	مانع مربوط به ورزش
۳	۰/۸۷	۳/۵۵	مانع فرهنگی - اجتماعی
۲	۰/۶۴	۳/۷۰	مانع اعتقادی

بحث و نتیجه گیری

موانع و سدهایی در راه کمک مردم - اعم از خیر بالقوه یا بالفعل - به امور عام‌المنفعه وجود دارد که مسئولان می‌توانند با شناخت این موانع و برطرف‌ساختن آن‌ها، خیرین را در این امر کمک نموده و مشکلی از مشکلات جامعه را حل نمایند. از آن‌جاکه روند زندگی انسان با پیشرفت تکنولوژی و مدرن‌شدن به‌صورت غیرفعال درآمده و سطح فعالیت و تحرک انسان‌ها به‌شدت کاهش یافته است (درحالی‌که حرکت لازمه زندگی بوده و هرآنچه فاقد حرکت باشد، فاقد حیات است)، این روند اثرات زیان‌باری بر جامعه و سلامتی انسان دارد و ورزش می‌تواند کمک شایانی به ایجاد و تقویت سلامت جسمی و روحی انسان نماید. براساس نتایج به‌دست‌آمده از این پژوهش، موانع مشارکت خیرین در توسعه فضاهای ورزشی شامل چهار دسته از موانع بودند که عبارت هستند از: موانع قانونی - اجرایی، اعتقادی، فرهنگی - اجتماعی و موانع مربوط به خود ورزش. براساس این یافته‌ها مشخص گردید که عامل قانونی - اجرایی مهم‌ترین نقش را در عدم مشارکت خیرین در توسعه فضاهای ورزشی دارد. لازم‌به‌ذکر است موانع قانونی - اجرایی که در این پژوهش مطرح شدند شامل: پیش‌قدم نبودن مسئولان، کاغذبازی‌های اداری، قیمت بالای زمین‌ها، نبود فرهنگ‌سازی مناسب، حمایت‌نکردن مسئولان، ندادن زمین به خیرین از سوی شهرداری، کمبود تبلیغات مناسب، نبود قوانین جامع و هدفمند، گران‌بودن وسایل و امکانات ورزشی، بی‌اعتمادی به مسئولان، همکاری‌نکردن سایر ادارات، سخت‌بودن دیدار با مسئولان، کمبود الگوی مناسب در زمینه امور خیریه ورزشی، توجه‌نکردن روحانیون و معتمدین مردم و همراهی‌نکردن اعضای خانواده می‌باشند. علاوه‌براین، با توجه به خرده‌مقیاس‌ها مشخص گردید گویه‌هایی که بیشترین تأثیر را در این عامل دارند، پیش‌قدم‌نبودن مسئولان، کاغذبازی‌های اداری، قیمت بالای زمین‌ها، نبود فرهنگ‌سازی مناسب، حمایت‌نکردن مسئولان و ندادن زمین به خیرین از سوی شهرداری می‌باشند؛ از این‌رو، احتمالاً می‌توان گفت که با برطرف‌ساختن این موانع (به‌عنوان مثال، کاهش دادن کاغذبازی‌ها برای خیرین تا بدین‌وسیله طی مسیرهای قانونی مانند گرفتن پروانه، امتیاز برق و غیره، آسان‌تر شود و با صرف وقت کمتری انجام گیرد، مسئولینی که در این زمینه‌ها پیش‌قدم هستند به خیرین معرفی شوند و آن‌ها حمایت خود را از خیرین اعلام نمایند تا خیرین انگیزه بیشتری برای انجام کار پیدا کنند و یا این‌که شهرداری‌ها تلاش نمایند زمین‌هایی را برای احداث فضاهای ورزشی در شهرک‌های مسکونی در اختیار خیرین قرار دهند و آن‌ها را در این زمینه یاری رسانده و تشویق نمایند) می‌توانیم گام بزرگی را در جهت توسعه ورزش برداریم. در این ارتباط، نتایج این پژوهش با یافته‌های علیزاده (۱۳۷۸)، کلیدر (۱۳۹۱)، سپهری (۱۳۷۲)، مادن (۲۰۰۶) و کرافورد و گادبی^۱ (۱۹۸۷) همسو است؛ اما با یافته‌های پژوهش منصوری

1... ..

(۱۳۹۰) معایرت دارد. از دلایل احتمالی این ناهم‌بودن می‌توان به متفاوت‌بودن حوزه کاری اشاره کرد. یافته دیگر این پژوهش نشان داد که عامل اعتقادی در عدم مشارکت خیرین در توسعه فضاهای ورزشی نقش دارد. موانع اعتقادی که در این پژوهش مطرح شدند، عبارت هستند از: در اولویت قراردادن ورزش، طرز تفکر و عقیده، نگرش خیرین نسبت به اهمیت ورزش، کاهش روحیه تعاون و دیگر‌خواهی، کار خیر ندانستن ورزش، اختلاف در علایق و سلیقه‌ها و رواج دنیاگرایی. همچنین، با توجه به خرده‌مقیاس‌ها مشخص گردید گویه‌هایی که بیشترین تأثیر را در این عامل دارند، در اولویت قراردادن ورزش، طرز تفکر و عقیده و نگرش خیرین نسبت به اهمیت ورزش هستند و احتمالاً می‌توان با فرهنگ‌سازی مناسب در جهت اهمیت ورزش و بیان این که ورزش می‌تواند مهم‌ترین نقش را در حل مشکلاتی در جامعه مانند انحراف جوانان، بیماری‌های مختلف که جامعه با آن دست و پنجه نرم می‌کند و غیره داشته باشد و نیز این که با توجه به شرایط کنونی، ورزش می‌تواند مهم‌ترین اولویت خیرین باشد، این امر را برای خیرین برجسته کرد و جایگاه واقعی ورزش را برای آن‌ها بیان نمود تا با در اولویت قرار گرفتن ورزش برای خیرین، گام مهمی در جهت توسعه ورزش برداشته شود. در این راستا، نتایج این پژوهش با یافته‌های علیزاده (۱۳۷۸)، کلیبر (۱۳۹۱)، شاپیرو (۲۰۰۹) و وکرافورد و گادبی (۱۹۸۷) همسو بوده؛ اما با یافته‌های منصور (۱۳۹۰) ناهمخوانی دارد. از دلایل احتمالی این مغایرت می‌توان به عدم توجه پژوهشگر به امر ورزش اشاره کرد. یافته دیگر این پژوهش نشان داد که عامل فرهنگی - اجتماعی در عدم مشارکت خیرین در توسعه فضاهای ورزشی نقش دارد. موانع فرهنگی - اجتماعی که در این ارتباط مطرح شدند، عبارت بودند از: کمبود فراخوان‌های دولتی، نبود تشویقات معنوی، قائل‌نشدن احترام و عزت برای خیرین و تجلیل‌نکردن از آن‌ها. همچنین، با توجه به خرده‌مقیاس‌ها مشخص گردید گویه‌هایی که بیشترین تأثیر را در این عامل دارند، کمبود فراخوان‌های دولتی و نبود تشویقات معنوی می‌باشند؛ بنابراین، احتمالاً می‌توان گفت که دولت با استفاده از راه‌کارهایی مانند ایجاد فراخوان‌های منظم برای خیرین جهت کمک به توسعه ورزش و برگزاری همایش‌هایی برای تجلیل از خیرین و حمایت از آن‌ها و نیز معرفی آن‌ها به جامعه، می‌تواند گام مهمی را در جهت توسعه ورزش بردارد. این نتایج با یافته‌های پژوهش علیزاده (۱۳۷۸)، کلیبر (۱۳۹۱) و کرافورد و گادبی (۱۹۸۷) همسو بوده؛ اما با یافته‌های پژوهش منصور (۱۳۹۰) مغایر می‌باشد. از دلایل احتمالی این ناهم‌سویی می‌توان به متفاوت‌بودن حوزه کاری اشاره کرد. براساس نتایج مشخص گردید که عامل مربوط به ورزش، کمترین نقش را در عدم مشارکت خیرین در توسعه فضاهای ورزشی دارد. موانع مربوط به ورزش که در این پژوهش مطرح شدند، عبارت بودند از: هزینه‌بربودن نگهداری فضاهای ورزشی، سالم‌نبودن جو فرهنگی حاکم بر محیط‌های ورزشی، همگانی‌نبودن ورزش و بروز

آسیب‌های ورزشی در میادین. علاوه بر این، با توجه به خرده‌مقیاس‌ها مشخص گردید گویه‌هایی که بیشترین تأثیر را در این عامل دارند، هزینه‌بر بودن نگهداری فضاهای ورزشی و سالم‌نبودن جو فرهنگی حاکم بر محیط‌های ورزشی می‌باشند؛ از این رو، احتمالاً می‌توان گفت که با برنامه‌ریزی بیشتر برای همگانی کردن ورزش و آگاهی بیشتر به مربیان و ورزشکاران برای کاهش آسیب‌های ورزشی و نیز کمک دولت به خیرین برای نگهداری از فضاهای ورزشی که احداث کرده است، می‌توان گام مهمی را در جهت توسعه ورزش کشور برداشت. شایان ذکر است که نتایج این پژوهش با یافته‌های کرافورد و گادبی (۱۹۸۷) همخوان بوده و با یافته‌های منصوری (۱۳۹۰) مغایر می‌باشد. از دلایل احتمالی این مغایرت می‌توان به ناهم‌سانی اهداف این مطالعات اشاره کرد. در پایان، می‌توان چنین نتیجه‌گیری نمود که هر چهار حوزه مورد بررسی؛ یعنی مانع قانونی - اجرایی، مانع مربوط به ورزش، مانع فرهنگی - اجتماعی و مانع اعتقادی، به‌طور معناداری دارای نقش مانع‌شوندگی در تمایل واقفین به سمت ورزش می‌باشند. همچنین، مقایسه مانع نشان داد که موانع قانونی - اجرایی، اعتقادی، فرهنگی - اجتماعی و مانع مربوط به ورزش به‌ترتیب موانع موجود بر سر راه خیرین می‌باشند (که تجزیه و تحلیل‌های آماری نشان‌دهنده اختلاف معنادار بین آن‌ها بود). این مقایسه ضمن نشان‌دادن میزان اثر مانع‌شوندگی هر کدام از موانع، این ضرورت را مشخص می‌سازد که برای بهبود و توسعه استفاده از این سرمایه اجتماعی در راستای کمک به توسعه ورزش می‌بایست ضمن توجه به میزان اثر هر کدام از این موانع، برنامه‌ریزی و اقدامات عملی لازم توسط سازمان‌های ذی‌ربط از جمله وزارت ورزش و جوانان، سازمان صدا و سیما، جمهوری اسلامی و سازمان اوقاف و امور خیریه صورت پذیرد. به‌نظر می‌رسد برای رفع یا تعدیل این موانع جهت بهره‌بردن از وقف (این موهبت اسلامی)، توجه بیشتر به این حوزه ضروری به‌نظر می‌رسد؛ زیرا، بیشتر مطالعات انجام‌شده در کشور در حوزه وقف به اموری همچون مدرسه‌سازی، مسجدسازی و مراکز درمانی پرداخته‌اند و کمتر به استفاده از این پتانسیل اسلامی در کشور جهت توسعه ورزش توجه شده است. امید است که یافته‌های این پژوهش بتواند بستری را جهت توجه بیشتر پژوهشگران مدیریت ورزشی و مدیران ورزشی به این حوزه فراهم نماید. چرا که این نعمت و سرمایه دینی می‌تواند پشتیبان مهمی برای فعالیت‌های ورزشی و تامین منابع لازم برای توسعه ورزش در کشور باشد نعمتی که سایر حوزه‌های از جمله آموزش و پرورش از آن بهره‌مند گردیده‌اند ولی مدیران ورزشی کمتر به آن توجه نموده‌اند.

تشکر و قدردانی

بر خود لازم می‌دانیم از تمامی واقفینی که در اجرای این پژوهش ما را صمیمانه یاری رساندند، تشکر و قدردانی نماییم.

Identification and Comparison of Barriers to Donor's Contributions to Development of Sport Facility

S. Hydari fard¹, E. Sharifian²

.....

Received: 2015/01/25

Accepted: 2016/07/22

Abstract

..... donors'

 through Cronbach's. lpha (α ...
 donors' participation....

Keywords:

.....

.....